

Under 24. Marts 1909 meddelte Eforen for Læsestuen Professor H. Scharling, at han ønskede at fritages for dette Eforat, hvorefter Konsistorium 31. s. M. udnævnte Professor Kr. Erslev til Efor. Paa Lærerforsamlingens Møde 27. Maj 1909 indledede Professor Erslev derefter en Drøftelse om Læseindretningen.

— Om Frafald af den *Professorernes Distributs* tilfaldende Andel i Renten af Valkendorfs, Borchs og Elers Kollegiers Kapitaler samt af Oplægskapitalerne for Valkendorfs og Borchs Kollegier se nedenfor S. 606—09.

— Under 14. Juni 1909 tilskrev Konsistorium Boghandler Hans Frandsen saaledes: „I Skrivelse af 13. f. M. har De paa den københavnske Sortimentsboghandler-Forenings Vegne forespurgt, om Universitetet maatte ville anbefale, at der til Brug ved *Affattelsen af en Fortegnelse over Bøger, der benyttes af de Studerende*, af Foreningen rettes en Forespørgsel med Svarblanket til samtlige Professorer og Docenter ved Universitetet om, hvilke Bøger der skal bruges i hvert Fag, og hvilke d'Hrr. vil anbefale til videre Studier. I Gensvar herpaa skal man herved meddele, at Konsistorium ikke mener at burde imødekomme Andragendet“.

II. Det akademiske Lærersamfund samt Censorerne ved Universitetets Eksaminer.

1. Oprettelse af en fast Docentur i islandsk Ret.

I en saalydende Skrivelse af 23. Juni 1908 foreslog det *rets- og statsvidenskabelige Fakultet*, at der oprettedes en fast Docentur i islandsk Ret:

„Ved den dansk-islandske Kommissions Forslag til Lov om det statsretlige Forhold mellem Danmark og Island § 5 er den de islandske Studenter tillagte fortrinsvise Adgang til Beneficier ved Københavns Universitet foreslaaet opretholdt. I Forbindelse dermed var det, som Bilagene til Kommissionens Betænkning udviser, fra dansk Side indenfor Kommissionen foreslaaet, at der skulde oprettes en Lærestol i islandsk Ret ved Universitetet. Grunden hertil er den, at der bestaar et særligt Forhold for det juridiske Studiums Vedkommende. Medens Adskillelsen mellem Landene ikke spiller nogen Rolle med Hensyn til Studiet af Theologi og Medicin m. v., gælder noget andet om Retsvidenskaben. Her findes der en særlig islandsk Ret, og i den gives der ikke fornøden fyldig Undervisning her ved Universitetet som særligt Fag. Dette er en Mangel ved Universitetet, forsaavidt som en Lærestol i islandsk Ret ikke burde savnes hernede paa Grund af den videnskabelige Betydning, som særlig denne Ret og dens historiske Udvikling har, og fordi der ved Københavns Universitet ikke burde savnes Adgang til Undervisning i hele den indenfor det samlede danske Rige bestaaende Retsordning. Denne Mangel har derhos en praktisk uheldig Følge, forsaavidt som de islandske eller andre Studerende, der vil studere islandsk Ret, ikke her ved Universitetet kan faa den fornødne Vejledning deri. Naar de vil søge en Ansættelse som juridiske Embedsmænd paa Island, vil de komme til at bestaa en særlig Prøve ved den i Medfør af Lov Nr. 6 af 4. Marts 1904 oprettede Lovskole paa Island, men de vil i Løbet af de 4 Aar, i hvilke de nyder

Stipendier her ved Universitetet, ikke have Adgang til at høre Forelæsninger derover. Den Lettelse, som derigennem kunde ydes dem til alt under Opholdet her i København at forberede sig til at tage islandsk juridisk Eksamen, vil saaledes være berøvet dem. For at Opholdet her kan blive lige saa frugtbringende for Jurister som for andre islandske Studerende, vil det derfor være i høj Grad ønskeligt, at der oprettes en Lærerpost i islandsk Ret her ved Universitetet. Det har ogsaa forlængst været erkendt af Ministeriet, allerede ved Skrivelse af 17. Marts 1859, i hvilken Ministeriet forespurgte, om der ikke ved de juridiske Forelæsninger kunde gaas udførligere end hidtil ind paa den særlige islandske Ret.*) Ministeriets Forespørgsel fremkom vel snarest som Følge af det islandske Altings Andragende om Oprettelsen af en juridisk Lærestalt paa Island, som Regeringen ikke vilde bevilge; men selv efter at nu Oprettelsen af en islandsk Lovskole er bestemt, skønner Fakultetet, at det af de fremførte Grunde er endnu mere ønskeligt end tidligere, at der gives de islandske Jurister Lejlighed til allerede under Opholdet her ved Universitetet at forberede sig til den særlige islandske Eksamen. Fakultetet har fra sin Side Gang efter Gang indstillet, at der maatte gaa Bevilling til Oprettelsen af en Docentplads i islandsk Ret: saaledes i Skrivelse af 16. Aug. 1872**) og yderligere i Skrivelse af 7. Novbr. 1888***), hvortil det efter Docent Gisle Brynjolfsons Død androg om, at der ikke ved Formuleringen af Bevillingen paa Finansloven til hans Eftermand maatte foregribes Muligheden af, at Bevillingen kunde gives til en Docentplads i islandsk Ret, og at der ikke maatte træffes Bestemmelse om Pladzens Genbesættelse, forinden Fakultetet havde haft Lejlighed til at udtale sig derom, hvilket Andragende Ministeriet dog ikke vilde at have taget Hensyn til. Naar det ovennævnte Forslag om Oprettelse af en Lærestol i islandsk Ret ved Universitetet ikke i Kommissionen blev bestået, var dette vistnok ogsaa fra islandsk Side nærmest begrundet i Hensynet til, at det jo til enhver Tid stod den danske Regering frit for at oprette en saadan Lærestol, og at man derfor ikke fra islandsk Side fandt Anledning til at formulere et bestemt Krav i sin Henseende. Fakultetet skønner imidlertid ikke rettere, end at det ikke blot vil være i Islændernes, men i Særdeleshed i Universitetets og Danmarks Interesse, at en saadan Lærestol endelig oprettes, for derved at afhjælpe et Savn, som er følt i Aarevis, idet Danmark har forsømt i fornødent Maal at opdyrke det retsvidenskabelige Omraade, hvorpaa Islændere og Fremmede har udført et ihærdigt og betydningsfuldt Arbejde.

Fakultetet andrager derfor om, at der oprettes en fast Docentur i islandsk Ret med den for faste Docenter normerede Lønning“.

Konsistorium anbefalede i Skrivelse af 26. Juni 1908 til Ministeriet Fakultetets Forslag, og paa Finanslovsforslaget 1909—10 optoges derefter under Universitetets Udgiftspost 7, a. 2. Forslag om en Bevilling paa 2,000 Kr. som Honorar til en Docent i islandsk Ret, jfr. Rigsdagst. 1908—09, Till. A. Sp. 1237—40. Bevillingen blev givet paa Finansloven 1909—10,

*) Aarb. 1871—73 S. 47.

**) Aarb. 1871—73 S. 49.

***) Aarb. 1888—89 S. 708.

men Docentposten blev først besat i 1910. Om Besættelsen vil Meddelelse blive givet i næste Hefte af Aarbogen.

2. Overretssagfører Oskar Johansen afgaar, og Højesteretssagfører, Dr. jur. Ernst Møller ansættes som midlertidig praktisk Docent ved Universitetets juridiske Laboratorium.

(Jfr. Aarb. 1902—03 S. 432—33).

I Skrivelse af 18. Maj 1908 ansøgte Overretssagfører *Oskar Johansen* om at blive fritaget fra 1. Sept. s. A. for det ham overdragne Hverv som midlertidig praktisk Docent ved det juridiske Laboratorium, idet han ledsagede denne Ansøgning med en udførlig Redegørelse for sin Undervisningsvirksomheds Karakter og Omfang.

Ved Fremsendelsen af denne Skrivelse indstillede *det rets- og statsvidenskabelige Fakultet* under 13. Juni 1908, at Overretssagfører Johansen fritoges for det ommeldte Hverv fra 1. Sept. s. A., og at Stillingen opløses som ledig. *Konsistorium* tiltraadte 15. Juni s. A. Fakultetets Indstilling, og under 18. Juli s. A. tilstillede Ministeriet derefter *Konsistorium* de indkomne 2 Ansøgninger fra Højesteretssagfører, Dr. jur. *Ernst Møller* og Assistent i Sø- og Handelsretten, Cand. jur. *Axel Møller* med Anmodning om at indhente Fakultetets Erklæring om dem og indsende denne Erklæring til Ministeriet med de Udtalelser, hvortil *Konsistorium* selv maatte finde Anledning. I Fakultetets Erklæring, der afgaves den 14. Aug. 1908 og indsendtes med *Konsistoriums* Tilslutning i Skrivelse af 25. s. M., indstilledes Højesteretssagfører Møller til Posten.

Under 4. Sept. 1908 ansatte *Ministeriet* derefter Højesteretssagfører, Dr. jur. *Ernst Møller* som midlertidig praktisk Docent ved Universitetets juridiske Laboratorium i Stedet for Overretssagfører Oskar Johansen.

3. Forhøjet Lønnings- og Pensionsanciennitet for Professor extraordinarius, Dr. phil. Holger Pedersen.

(Jfr. Aarb. 1899—1900 S. 362—69, 1902—03 S. 435—37, 1903—04 S. 853).

I et med *det filosofiske Fakultets* Anbefaling af 26. Maj 1908 fremsendt Andragende af 14. s. M. anholdt Professor *Holger Pedersen* om en Forhøjelse af hans Anciennitet med 3 Aar. Andragendet var saalydende:

„Undertegnede, som fra 1. April 1900 udnævntes til at holde Forelæsninger over sammenlignende Sprogvidenskab og særlig over de slaviske Sprog ved Universitetet, og som derefter den 14. April 1903 blev beskikket til Professor extraordinarius i slavisk Filologi og sammenlignende Sprogvidenskab ved Københavns Universitet fra 1. April 1903 at regne, tillader sig herved allerærbødigst at ansøge om, at min Anciennitet som Professor maa blive beregnet fra Tidspunktet for min første Ansættelse ved Universitetet, d. v. s. fra 1. April 1900.

Jeg skal som Støtte for mit Andragende fremhæve, at det almindelige Misforhold mellem de yngre Professorers Lønning og den nuværende Højde af Prisen paa de vigtigste Livsfornødenheder, deriblandt særlig

Huslejen og Børnenes Skolepenge (jeg har to Børn), for mit Vedkommende forværres meget væsentligt ved de usædvanlig store Udgifter til Bøger, som er nødvendige i mit Fag. I Virkeligheden kan jeg ikke paa en for mig selv tilfredsstillende Maade bestride mine Embedspligter, hvis jeg ikke kan anvende i det mindste 800 Kr. aarlig til Bøger. Alene Anskaffelsen af den nødvendige filologiske Literatur for det vidtstrakte og fra den almindelige Bogverden fjærntliggende slaviske Sprogomraade sluger store Summer. Og dertil kommer mine Udgifter dels til almindelig sprogvidenskabelig Literatur, dels til mere specielle Omraader af den sammenlignende indoeuropæiske Sprogvidenskab, som jeg i Overensstemmelse med Forudsætningerne for og Formuleringen af min Ansættelse ved Universitetet fra Tid til anden er kommen ind paa. Jeg skal i denne Sammenhæng nævne, at jeg har holdt Forelæsninger og Øvelser ved Universitetet over keltiske Sprog, over Iranisk, over Armenisk, og at disse Forelæsninger og Øvelser har givet mig Anledning til en Forfattervirksomhed af betydeligt Omfang og været forbundet med betydelige Udgifter for mig. Alt dette tilsammen bringer mit Bog-Budget op til en Højde, som jeg med min hidtidige Lønning kun med stor Nød har kunnet overkomme.

Jeg skal endelig endnu omtale, at der netop for nylig har frembudt sig en Mulighed for mig for at komme ud af de trykkende Forhold, idet jeg fra et af Tysklands større Universiteter, Universitetet i Strassburg, har modtaget Tilbud om Ansættelse som Professor ordinarius i sammenlignende Sprogvidenskab ved dette Universitet fra Oktober d. A. af. Da jeg imidlertid kun med den største Ulyst vilde se mig nødsaget til at forlade mit Hjemland og afbryde min Gjærning, som jeg har kær, og som til Skade for de Studerende i saa Fald vilde komme til at ligge hen i det mindste i et Par Aar, er det naturligt, at mine Tanker gaar i Retning af et Forsøg paa at opnaa en mere tilfredsstillende Stilling herhjemme, hvorfor jeg tillader mig allerærbødigst at ansøge om den ovenfor nærmere angivne Anciennitets-Forhøjelse.“

Konsistorium anbefalede i Skrivelse af 15. Juni 1908 til Ministeriet Andragendet varmt, idet man henviste dels til Professorens Udtalelser i Andragendet, særlig om de for hans Fag nødvendige betydelige Bog-Anskaffelser, dels til hans Betydning som en fremragende Videnskabsmand, der nu havde modtaget Tilbud om en langt bedre lønnet Stilling som Professor ved Universitetet i Strassburg. Den ansøgte Anciennitet blev bevilget ved Finansloven 1909—10, idet der under Universitetets Udgiftspost 7. a. 2. blev optaget en saalydende Anmærkning: „Professor extraordinarius, Dr. phil. Holger Pedersens Tjenestetid i Henseende til Lønning og Pension beregnes fra 1. April 1909, som om han var bleven ansat som Professor fra den 1. April 1900 at regne. Jfr. Rigsdagst. 1908—09, Till. A. Sp. 1235—38, hvor det bl. a. var anført, at Anciennitetsforhøjelsen ikke medførte nogen Lønningsforhøjelse i Finansaaret 1909—10.

4. Professor extraordinarius, Dr. phil. Vilh. Andersen og Docenterne Dr. phil. Kr. Sandfeld Jensen og Dr. phil. Vald. Vedel optages som Medlemmer af det filosofiske Fakultet.

(Jfr. om Professor Vilh. Andersen Aarb. 1905—06 S. 398—400 og 1907—08 S. 112—13, om Docent Sandfeld Jensen Aarb. 1903—04 S. 857—60, 1904—05 S. 25—26, 1905—06 S. 406, 1906—07 S. 761—62 og 1907—08 S. 116—17 og om Docent Vald. Vedel Aarb. 1894—95 S. 671—72, 1896—97 S. 350—51, 1900—01 S. 698—99, 1901—02 S. 77, 1902—03 S. 513, 1903—04 S. 853—54 og 897, 1904—05 S. 50 og 1905—06 S. 468).

Under 17. Okt. 1908 indsendte Konsistorium med sin Anbefaling til Ministeriet et Andragende af 10. s. M., hvori det filosofiske Fakultet anholdt om Bemyndigelse til at optage Professor extraordinarius Vilh. Andersen og Docenterne Kr. Sandfeld Jensen og Vald. Vedel som Medlemmer af Fakultetet. For førstnævntes Vedkommende bemærkede Fakultetet, at det er dets Praksis at søge ekstraordinære Professorer optagne saa snart som muligt. Med Hensyn til de to Docenter anførtes det, at de begge havde en lang og fortjenstlig Lærervirksomhed under Fakultetet at se tilbage paa, og at deres Medhjælp paa mange Punkter var uundværlig for dets Arbejde. Desuden trængte Fakultetet til en Repræsentant for de romanske Studier, da Professor Nyrops Øjensvaghed forhindrede ham i at deltage i Fakultetsmøderne.

Ved kgl. Resol. af 28. Okt. 1908 blev det derefter bifaldet, at de tre nævnte Lærere optages som Medlemmer af det filosofiske Fakultet.

5. Honorar til Dr. phil. Francis Beckett som Docent i Kunsthistorie.

(Jfr. Aarb. 1899—1900 S. 371—75 og 1902—03 S. 437—40.)

Med det filosofiske Fakultets nedenfor aftrykte Skrivelse af 1. Juni 1908 modtog Konsistorium et saalydende Andragende af 18. Maj s. A. fra *Dr. phil. Francis Beckett* til Ministeriet:

„Siden Kunstmuseets Afstøbningssamling aabnedes 1898, har jeg til Stadighed holdt kunsthistoriske Foredrag og Øvelser i Samlingen, og i 1903 opnaaede jeg paa Finansloven en treaarig Bevilling paa 1,000 Kr. aarlig som Honorar for min Virksomhed; 1906 fornyedes denne Bevilling. Jeg har haft den Glæde, at Kredsen af mine Tilhørere stadig er blevet forøget (i Efteraaret 1907 maatte jeg gentage hver Forelæsning, da der ikke kunde skaffes Plads til alle Tilhørerne paa een Gang), og jeg har modtaget og modtager bestandig skriftlige Udtalelser om, at saa en, saa en anden af mine Tilhørere har haft Udbytte af min Vejledning.

Samme Aar som der mellem Regering og Rigsdag førtes Forhandlinger om et aarligt Honorar til mig (1903), indgav senere afdøde Museumsdirektør *Pietro Krohn*, *Emil Hannover* og *Karl Madsen* en Skrivelse til det høje Ministerium, hvori de først gjorde opmærksom paa, at de Studerende ved Københavns Universitet i en Aarrække havde været afskaarne fra at modtage Undervisning i almindelig Kunsthistorie, hvad man kunde kalde Verdenskunstens Historie, d. v. s.: Bygnings- og Billedkunstens Historie, og dernæst udpegede de Underskrevne som den, de ansaa for bedst forberedt til at overtage en Lærerpost i Kunsthistorie ved Universitetet.

Efter at der fra det filosofiske Fakultet om denne Skrivelse var blevet fremkaldt en Udtalelse, der i hvert Fald i Realiteten sluttede sig til Skrivelsens Indhold, besluttede det høje Ministerium dog foreløbig at stille Sagen i Bero (se Univ. Aarb. 1902—03 S. 437 ff.).

Idet jeg henviser til den lige refererede Skrivelse, tillader jeg mig nu herved at søge om *Ansættelse ved Universitetet som Lærer i Kunst-historie*, med Forpligtelse til offentlig at læse over Verdenskunstens Historie og at holde Øvelser med Studerende i vore offentlige Kunstsamlinger.

Til en saadan Virksomhed har jeg forberedt mig ved 11 Aars offentlige Forelæsninger over de forskellige Afsnit af Kunstens Historie, saa at jeg har været tvungen til at holde mine Kundskaber vedlige, og i denne Sammenhæng maa jeg ogsaa nævne, at jeg siden 1896 har været Lærer i Kunsthistorie paa Statens Lærerhøjskole, hvor jeg er forpligtet til hvert Aar at gennemgaa Hovedpunkterne af Verdenskunstens Historie; jeg har 1892 erhvervet Universitetets Guldmedaille, 1897 Doktorgraden for kunsthistoriske Afhandlinger, paa mit Studiums Vegne har jeg haft Lejlighed til at berejse hele Europa (undtagen Rusland), og jeg har leveret et og andet videnskabeligt Bidrag foruden de lige nævnte Universitetsafhandlinger.

Skulde denne min Ansøgning ikke nyde Fremgang, ansøger jeg herved det høje Ministerium om, at det mig tilstaaede Honorar paa 1,000 Kr. aarlig fremdeles maa blive fornyet fra næste Finansaar at regne“.

Fakultetet udtalte i sin ovennævnte Skrivelse af 1. Juni 1908 følgende:

„Det har siden Prof. Jul. Langes Død (1896) været følt som en stor Mangel ved Universitetet, at Kunsthistorien ikke har haft nogen Repræsentant. Ikke blot er dette Fag i og for sig selv et vigtigt Led i den Række af Videnskaber, det filosofiske Fakultet skal omfatte; men det er ogsaa af stor Betydning for de Studerende, at de under deres Ophold ved Universitetet har Adgang til at blive orienterede i Kunstens Verden og dens Historie. Den Indflydelse, Mænd som Høyen og Jul. Lange i denne Henseende har haft paa vort Aandsliv, er almindelig anerkendt.

Da Dr. Beckett for 5 Aar siden indgav et Andragende om, at det maatte blive ham overdraget at læse over Kunsthistorie ved Universitetet, — et Andragende, der støttedes ved en af ansete Kunstkere og Kunsthistorikere udenfor Universitetet (Pietro Krohn, Emil Hannover og Karl Madsen) indsendt Erklæring, — udtalte Fakultetet sig vel for, at der skulde tilstaaes ham et Honorar, men saa sig dog ikke i Stand til ubetinget at tilraade, at der udvirkedes en fast Ansættelse for ham.

Men i den Tid, der er forløben siden den Gang, er Dr. Beckett øjensynligt undergaaet en betydelig Udvikling baade som Forfatter og som Lærer. Han har udgivet anerkendte Arbejder, især over dansk Bygningskunst og ældre dansk Billedkunsts Historie, og hans Undervisning paa Statens Kunstmuseum er bleven fortsat med stor Tilslutning og med voksende Kraft. Fakultetet er nu overbevist om, at Universitetet i ham vil faa en Lærer i Kunsthistorie, der vil kunne fylde sin Plads med Ære og til Gavn for de Studerende, [og det skønner ikke, at der er andre Videnskabsmænd, som vilde være at foretrække for ham.

Fakultetet maa derfor meget ønske, at Dr. Beckett knyttes fast til Universitetet som Lærer i Kunsthistorie, og under Hensyn baade til Fagets Vigtighed og til Dr. Becketts Alder og videnskabelige Fortjenester maa det indtrængende tilraade, at der for ham søges oprettet et ekstraordinært Professorat.

Skulde det høje Ministerium mene, at der i Øjeblikket ikke kan opnaas et saadant Professorat eller i det mindste en Docentstilling for Dr. Beckett, kan Fakultetet anbefale, at der gives ham den Fornøjelse af Forelæsningshonorar, hvorefter han subsidiært søger“.

Konsistorium fremsendte i Skrivelse af 26. Juni 1908 Sagen til Ministeriet og anbefalede i Tilslutning til Fakultetet, at Dr. Beckett søgtes ansat som Professor extraordinarius i Kunsthistorie. Paa Finanslovsforslaget 1909—10 blev derefter under Universitetets Udgiftspost 7. a. 2. optaget Forslag om en Bevilling paa 2,000 Kr. som Honorar til Dr. phil. Francis Beckett for at holde Forelæsninger over Kunsthistorie. Efter at Bevillingen var givet, blev der ved kgl. Resol. af 7. April 1909 tilstaaet Dr. Beckett 2,000 Kr. aarlig som Docent i Kunsthistorie fra 1. s. M. at regne.

6. Dr. phil. J. N. Brønstedes Udnævnelse til Professor i Kemi.

Efter at de normerede Professorater ved Bevilling paa Finansloven 1908—09 var blevet forøgede med et nyt, tredje, Professorat i Kemi, jfr. Aarb. 1907—08 S. 129—37, anholdt det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet i en af *Konsistorium* under 30. April 1908 til Ministeriet fremsendt Skrivelse af 22. s. M. om, at dette Embede paa sædvanlig Maade maatte blive opslaaet ledigt, og at der maatte blive givet Fakultetet Lejlighed til at udtale sig om Ansøgningerne, naar disse var indkomne. Embedet blev opslaaet ledigt 9. Maj 1908. Ansøgningsfristen udløb 23. s. M. De indkomne to Ansøgninger, fra Mag. sc. Niels Bjerrum og Mag. sc. J. N. Brønsted, tilstillede Ministeriet 27. s. M. *Konsistorium* med Anmodning om en Udtalelse om de paagældendes Kvalifikationer.

Om disse Ansøgninger udtalte *Fakultetet* i Skrivelse af 18. Juni 1908 følgende:

„Begge Ansøgerne om det ledige Professorat i Kemi, Mag. sc. N. Bjerrum og Mag. sc. J. N. Brønsted, maa anses for kvalificerede til at komme i Betragtning. Da Kvalifikationerne i det hele maa siges at være ens, er Valget mellem de to unge dygtige Videnskabsmænd ikke let, og Fakultetet mener derfor, at der her er Anledning til gennem en Konkurrence at vinde Klarhed over, hvem der bør vælges. Fakultetet skal derfor anmode *Konsistorium* om at indstille til Ministeriet, at der afholdes en Konkurrence, for hvilken følgende Bestemmelser gives:

1. Der afholdes i Henhold til Universitetets Fundats af 7. Maj 1788 Kap. I § 13 en Konkurrence om det ledige Professorat i Kemi, begrænset til de to Ansøgere, der har meldt sig.

2. Ved Konkurrencen vil der være at tage Hensyn til:

a. de paagældendes videnskabelige Publikationer og hidtidige kemiske Uddannelse og Virksomhed.

b. Udfaldet af en Prøve, bestaaende af 3 Prøveforelæsninger. Af

disse skal den første angaa et selvvalgt Emne, hentet fra den fysiske Kemis Omraade; den anden og tredje skal omhandle Emner, som opgives af Censurkomiteen og tages henholdsvis fra den fysiske og den uorganiske Kemi. — Prøveforelæsningen over et selvvalgt Emne holdes af hver Deltager paa tre paa hinanden følgende Dage, een Time hver Dag. Hver af Prøveforelæserne over et opgivet Emne holdes i en Time og efter en af Censurkomiteen fastsat Forberedelsestid. Et læseligt og nogenlunde fyldigt Manuskript til hver enkelt Forelæsning maa afleveres umiddelbart efter den paagældende Forelæsnings Slutning.

3. Censurkomiteen bestaar af:

1) fire Medlemmer af Fakultetet, nemlig Dekanus — der fungerer som Komiteens Formand —, Professor physics, Dr. med. C. Christiansen og de to Professores chemiæ, Dr. phil. E. Biilmann og Dr. phil. Jul. Petersen,

2) Direktøren for den polytekniske Lærestanstalt, Fabrikejer G. A. Hagemann og Professor i Fysik ved den nævnte Lærestanstalt, K. Prytz samt

3) Professor emer., Dr. phil. S. M. Jørgensen, Professor i Kemi ved den kgl. Veterinær- og Landbøjskole, Dr. phil. O. T. Christensen og Professor, Forstander for Carlsberg Laboratoriets kemiske Afdeling, Dr. phil. S. P. L. Sørensen.

Fakultetet maa endvidere i Tilslutning til det af Mag. Bjerrum fremsatte Ønske, indstille, at den eventuelle Konkurrence først afholdes efter Sommerferien, naar Mag. Bjerrum har haft Lejlighed til at disputere for den filosofiske Doktorgrad — antagelig i September Maaned. — Derved stilles Konkurrenterne bedst paa lige Fod. Mag. Brønsted disputerede den 26. Maj og er indtillet til at erholde Doktorgraden“.

Konsistorium tiltraadte 26. Juni 1908 Fakultetets Forslag og ved kgl. Resol. 13. Juli s. A. blev det bifaldet, at der maatte afholdes Konkurrence om Embedet, og at der for Konkurrencen fastsattes de af Fakultetet foreslaaede Regler. I Skrivelse af 16. s. M. udtalte Ministeriet endvidere, at det intet fandt at erindre imod, at Konkurrencen først afholdtes efter Sommerferien, naar Magister Bjerrum havde haft Lejlighed til at disputere for den filosofiske Doktorgrad.

Censurkomiteen traadte i Virksomhed den 24. Oktbr. 1908, idet man indkaldte Publikationsfortegnelse og øvrige Oplysninger fra de to Konkurrenter, Dr. N. Bjerrum og Dr. J. N. Brønsted, og fastsatte Prøveforelæserne.

Prøveforelæserne over et selvvalgt Emne, hentet fra den fysiske Kemis Omraade, afholdtes saaledes:

Dr. phil. J. N. Brønsted: „De luftformige Stoffers Ligevægtsforhold“ den 13., 14. og 16. Novbr., Kl. 3—4.

Dr. phil. N. Bjerrum: „Om Elektrolyters Farve og Bygning“ den 20., 21. og 23. Novbr., Kl. 3—4.

Til *Prøveforelæserne over et opgivet Emne* tilstodes der Konkurrenterne $1\frac{1}{4}$ Dags Forberedelsestid, idet Opgaven udleveredes dem Kl. 9 Formiddag Dagen før Forelæsningen. Ifølge de for Konkurrencen fastsatte Bestemmelser skulde der afholdes to bundne Prøveforelæserne, til

hvilke Emnerne skulde tages henholdsvis fra den fysiske og fra den uorganiske Kemi.

Komiteen opgav til den første følgende Emne: „Den gibb'ske Fase-regel. En Forelæsning, der tænkes holdt som Led i en Et-Semesters Forelæsningsrække over fysisk Kemi for Fabrikingeniører, der har taget første Del af deres Eksamen“. Denne Forelæsning holdtes den 28. Novbr. Efter Lodtrækning læste Dr. Bjerrum først (Kl. 2—3) og Dr. Brønsted i den følgende Time (Kl. 3—4).

Til den sidste Forelæsning opgaves Emnet: „De væsentligste kemiske Forhold, der karakteriserer Metallerne i Modsætning til Metalloiderne. Et Indledningsforedrag til Metallernes Kemi i Kursus for Begyndere“. Forelæsningen blev holdt den 5. Decbr. Kl. 2—3 af Dr. Brønsted og Kl. 3—4 af Dr. Bjerrum.

Alle Forelæsningerne holdtes paa Universitetets kemiske Laboratorium.

Den 7. Decbr. holdt Komiteen afsluttende Møde og afsendte sin Betænkning. Komiteen vedtog samtidig at søge Ministerens Tilladelse til at lade Betænkningen offentliggøre efter Udnævnelser.—Denne Tilladelse blev givet, og efter at Dr. Brønsted var udnævnt under 17. Decbr., blev Betænkningen offentliggjort i Morgenbladene den 24. s. M.

Betænkningen, der indsendtes til Ministeriet med Konsistoriums Skrivelse 8. Decbr. 1908, var saalydende:

„Undertegnede ifølge kongelig Resolution af 13. Juli d. A. udnævnte Censurkomite ved Konkurrencen om et Professorat i Kemi ved Universitetet mellem de to Ansøgere, Dr. phil. N. Bjerrum og Dr. phil. J. N. Brønsted, undlader ikke efter afholdt Konkurrence herved at indberette til det høje Ministerium, at vi enstemmig har vedtaget at indstille Dr. phil. Johannes Nicolaus Brønsted til det ledige Embede.

Komiteen har i Henhold til de os givne Paalæg prøvet Konkurrenternes videnskabelige Præstationer og igennem de tre Konkurrenceforelæsninger tillige deres Duelighed i de forskelligartede Grene af den Undervisningsvirksomhed, som er bestemt at skulle tilfalde Embedet. Vi ønsker at fremhæve, at vi i begge Konkurrenter har fundet ualmindelig dygtige og lovende unge Videnskabsmænd, især paa det Omraade af Kemien, den fysiske Kemi, som ved denne Lejlighed skulde stilles i Forgrunden, saa at vi ikke vilde have taget i Betænkning at anbefale enhver af dem til det ledige Embede, saafremt Vedkommende havde været Eneansøger. Konkurrenterne har hver paa sin Vis lagt gode Betingelser for Lærervirksomhed for Dagen, og det kunde være vanskeligt efter dette Hensyn alene at give nogen af dem Fortrinet, men i de videnskabelige Præstationer paa den fysiske Kemis Omraade har vi fundet, at Dr. Brønsted maa anses for den mest fremragende af de to, saa at Komiteen enstemmig indstiller ham til at blive foretrukket.“

Ved kgl. Resol. 17. Debr. 1908 blev Dr. phil. Johannes Nicolaus Brønsted udnævnt til Professor i Kemi.

Udgifterne ved Konkurrencen, ialt 71 Kr. 40 Ø., blev i Henhold til Ministeriets Resolution 9. Marts 1909 afholdt af den sparede Begyndelseslønning for Professoratet.

7. Professor, Dr. phil. P. C. Julius Petersens Afgang fra Universitetet og Docent, Dr. phil. Niels Nielsens Udnævnelse til Professor i Matematik*).

(Jfr. om Professor Julius Petersen Aarb. 1871—73 S. 285, 1886—87 S. 13—17 og 20—23 og 1901—02 S. 123 og om Professor Niels Nielsen Aarb. 1903—04 S. 878—79 og 1904—05 S. 28—29.)

Under 13. Maj 1909 ansøgte Professor Julius Petersen, der 16. Juni s. A. fyldte 70 Aar, om fra 31. Aug. 1909 at blive afskediget fra sit Embede som Professor i Matematik. Afskedsbegæringen blev bevilget ved kgl. Resol. 11. Juni 1909. Konsistorium anmodede derefter under 18. s. M. det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet om at indsende Forslag om det ledigt blivende Embedes Besættelse og modtog 28. s. M. en saalydende Erklæring fra *Fakultetet*:

„I Anledning af det høje Ministeriums Meddelelse om Professor i Matematik, Dr. phil. Julius Petersens Afskedigelse, at regne fra 1. Sept. d. A., tillader Fakultetet sig at henstille, at den ledige Plads om muligt maa blive besat fra samme Tidspunkt, for at den Forstyrrelse i Fakultetets Gerning, som har været foranlediget ved Professor Petersens langvarige Sygdom, ikke yderligere skal forlænges. I dette Øjemed skal Fakultetet allerede nu gøre Indstilling om Besættelsen, gaaende ud paa, at det ledige Professorat maa blive besat med Dr. phil. Niels Nielsen, der siden 1905 har virket som Docent ved Universitetet.

Om Dr. Nielsens Kvalifikationer til denne Plads kan der neppe være nogen Tvivl. I videnskabelig Henseende har han lagt disse for Dagen ved sine talrige og i flere Henseender betydningsfulde matematiske Afhandlinger, som er udkomne i forskellige matematiske Tidsskrifter, og i hans danske og tyske Bøger. Og i sin Docentvirksomhed har han ikke blot lagt en lignende Iver og Flid for Dagen, men ogsaa forstaaet at meddele sin Interesse for sit Fag til de Studerende, af hvem hans Virksomhed er meget paaskønnet.

Da han imidlertid ikke er den eneste danske Matematiker, som er vel kvalificeret til den paagældende Plads, kunde der dog være Grund til at overveje, om ingen af dem forbigaas ved, at Dr. Nielsen, uden at Professoratet opslaas ledigt, gaar over til dette fra sin Docentplads. En saadan Forbigaaelse var det netop Fakultetet vilde forebygge ved det Forbehold, som det i sin Tid gjorde ved Dr. Nielsens Ansættelse som Docent, og som gik ud paa, at Docentstillingen ikke maatte give ham en første Ret til et Professorat, naar et saadant blev ledigt. Ved dette Forbehold skulde særlig forebygges, at der ved den nye Ansættelse, uden nogen sammenlignende Prøvelse, skulde gives Dr. Nielsen en Forret for den Mand, der hidtil var betragtet som et selvskrevet matematisk Professor-emne, nemlig nuværende Professor ved Polyteknisk Læreanstalt, Dr. C. Juel.

Naar Fakultetet dog ikke mener nu at burde benytte det nævnte Forbehold, kommer det navnlig deraf, at den Professor, som nu skal an-

*) Af Docent Niels Nielsen var tidligere til Ministeriet indsendt Andragende om Ansættelse som Professor extraordinarius, hvilket Andragende sendtes til Universitetets Erklæring den 18. Juli 1908. Over dette Andragende udtalte det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet sig i Skrivelse af 28. Novbr. 1908, der af Konsistorium indsendtes til Ministeriet under 21. Decbr. s. A.

sættes, vil gaa ind i de samme matematiske Discipliner, som særlig doceredes af Professor Jul. Petersen, og at disse ligger Docent Nielsen nærmere end Professor Juel, som nærmere maatte anses for skikket til eventuelt at afløse Professor Zeuthen. Det er endelig Fakultetet bekendt, at Professor Juel selv af denne Grund ikke attraar denne Plads, medens han formentlig vil optræde som Ansøger, naar Professor Zeuthens Plads bliver ledig, og da sikkert som en meget kvalificeret Ansøger.

Der gives ganske vist endnu foruden nogle fremragende Matematikere, der dog turde være for gamle til nu at overtage eller selv at attraa en matematisk Lærerstilling, ogsaa en dansk Matematiker, hvis Kvalifikation til et Professorat ikke uden Prøvelse tør sættes under Dr. Niensens, nemlig Professor ved Polyteknisk Læreanstalt Hjlemslev, som har ydet meget vægtige Bidrag til den matematiske Videnskabs Fremme. Overfor denne lidt yngre Mand, som tilmed er i en Stilling, der giver ham Lejlighed til fortsat videnskabeligt Arbejde, tror Fakultetet dog, at det af Dr. Nielsen som Docent i flere Aar udførte værdifulde Arbejde bør give ham et Fortrin.

Idet Fakultetet saaledes indstiller, at Docent, Dr. Niels Nielsen rykker op i det ved Professor Jul. Petersens Afgang ledige Professorat, maa det gøre gældende, at de Forudsætninger, i Anledning af hvilke Docent Nielsen i sin Tid ansattes som Docent, endnu er tilstede, og derfor andrage paa, at denne Docentplads paany besættes. Om nogen bestemt Person til denne Plads ønsker Fakultetet dog ikke at tage Stilling, før den nye Professor er udnævnt. Samtidig bringer det Ansættelsen af den Lærer i praktisk Matematik, hvis paatrængende Nødvendighed sidst er eftervist i Fakultetets Skrivelse af 3. Dec. 1908*) i fornyet Erindring.

Konsistorium henholdt sig i Skrivelse 2. Juli 1909 til Ministeriet til Fakultetets Udtalelser. Ved kgl. Resol. 17. s. M. blev Docent Niels Nielsen udnævnt til Professor i Matematik fra 1. Sept. 1909 at regne.

I Skrivelse af 21. Juli 1909, hvori Udnævnelsen meddeltes Konsistorium, tilføjede Ministeriet, at det var sindet ved Forslag til Finansloven 1910—11 at søge Bevilling til, at den af Professor Nielsen hidtil beklædte Docentpost opretholdtes, og anmodede Konsistorium om at indsende Indstilling om, hvem denne Post burde overdrages. Herom vil Meddelelse blive givet i næste Hefte af Aarbogen.

8. Forslag om Oprettelse af et Professorat i regnende eller praktisk Matematik.

(Jfr. Univ. Aarb. 1903—04 S. 879—81, 1905—06 S. 413—15 og 1907—08 S. 117—19 og 144—45).

Under 10. Juli 1908 udbad Ministeriet sig Konsistoriums Ytringer meddelte over en af *Foreningen af danske Aktuarer* til Regering og Rigsdag indgivet Adresse, hvori der under Henviisning til Aktuarens store Betydning i moderne Livsforsikringsvirksomhed og med særligt Henblik

*) ndfr. S. 487.

paa § 22*) i Lov Nr. 72 af 29. Marts 1904 om Livsforsikringsvirksomhed rettedes en indtrængende Anmodning til Regering og Rigsdag om, at der maatte blive oprettet et Professorat ved Universitetet i anvendt Mathematik.

Konsistorium indhentede i denne Anledning den nedenstaaende Erklæring af 3. Decbr. 1908 fra *det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet*, hvilken Erklæring den 21. s. M. indsendtes til Ministeriet, idet *Konsistorium* sluttede sig til Fakultetets Ønske om, at der oprettedes en Lærerplads i regnende Mathematik ved Universitetet. Erklæringen var saalydende:

„Ved Skrivelse af 13. Juli d. A. har Konsistorium forlangt en Udtalelse fra Fakultetet angaaende et Andragende fra Foreningen af danske Aktuarer om Oprettelse af en Lærerpost i regnende Mathematik ved Universitetet.

Fakultetet skal i den Anledning bringe i Erindring, at det tidligere har udtalt sig i samme Retning som Foreningen af danske Aktuarer, idet det under 2. Januar 1903 med sin Anbefaling indsendte et Forslag fra Delegerede fra det rets- og statsvidenskabelige Fakultet og det matematisk-naturvidenskabelige Fakultet om Oprettelse af et matematisk-økonomisk Kursus, og at det dertil knyttede en Erklæring om, at der til Gennemførelse af den nævnte Foranstaltning maatte ansættes en Professor i regnende (eller praktisk) Mathematik.

Saa vel det nævnte Forslag som det dertil knyttede Andragende om Oprettelse af et Professorat hviler endnu, men Fakultetet har dog i den efterfølgende Tid haft Lejlighed til baade at føle Trangen til en saadan Lærerpost og til flere Gange at bringe Forslaget i Erindring. Trangen har vist sig dels derved, at man, saalænge det foreslaaede Kursus ikke er oprettet, har maattet stræbe indenfor de bestaaende Rammer saa meget som muligt at imødekomme unge Mennesker, som ved Universitetet søger Forberedelse til at blive Aktuarer, dels derved, at de iagttagende Videnskaber, som doceres ved Universitetet, forudsætter Kendskab til den regnende Mathematik. Af sidste Grund og af Hensyn til Skolernes Regneundervisning har den faaet Plads som Bifag ved Skoleembedseksamen i Mathematik og Fysik.

De, der for at blive Aktuarer eller af andre Grunde har haft Brug for det i videre Udstrækning, har været henviste til at vælge den regnende Mathematik som Speciale ved Magisterkonferens. At dette Fag endog kan gøres til Genstand for Doktordisputatser, vil være bekendt af Fakultetets Skrivelse af 18. Jan. 1906 om Draminskys Afhandling.

De heraf opstaaede Vanskeligheder har kunnet overvindes i den Tid, da Professor Thiele var ansat ved Fakultetet, ikke blot paa Grund af hans Specialstudier i det her omhandlede Fag, af hvis Udvikling han har saa store Fortjenester, men ogsaa af den Grund, at han, idet hans i den senere Tid svage Syn hindrede ham i praktisk Observationsarbejde, kunde anvende langt mere Tid paa dette Sidefag, end man paa nogen Maade vilde kunne forlange af hans Efterfølger som Professor astronomiæ. Der-

*) „Til Udførelse af de for et Livsforsikringsselskabs Virksomhed nødvendige forsikrings-tekniske Beregninger og Undersøgelser skal der ved Selskabet være ansat en Aktuar. Som saadan kan kun antages en af Forsikringsraadet godkendt Person“.

for bragte Fakultetet, da det den 10. Novbr. 1906 udtalte sig om Professor Thieles Afskedsbegæring, Ønsket om Oprettelse af et særligt Professorat i regnende Mathematik i fornyet Erindring.

Efter at Professor Strømgren er bleven ansat som Professor i Astro-nomi, har han vel ment, saa længe Universitetet ikke har nogen særlig Lærer i regnende Mathematik, at maatte tage sig af dette Fag i det Om-fang, hvori det fordres ved Skoleembedseksamen, og hvori det ogsaa er nødvendigt som Hjælpefag for vordende Astronomer. Den videregaaende og i Theorien dybere indtrængende Undervisning i dette Fag, som — vistnok af Hensyn til Aktuaruddannelse — ogsaa nu for Tiden ønskes af flere Studerende, maa ligge ham, som eneste Repræsentant for et stort Fag, der omfatter baade en theoretisk og en praktisk Side, fjernt.

At den regnende eller praktiske Mathematik, der maa lægges i Haan-den paa en Mand, der som Aktuar eller Astronom har haft Lejlighed til indgaaende Øvelser i praktisk Anvendelse af dette Fag, ikke kan over-drages til Universitetets Professorer i den rene Mathematik — af hvilke den ene tilmed foruden sin Undervisning ved Universitetet er forpligtet til at varetage en Lærerplass ved Polyteknisk Lærestanstalt — er allerede udtalt i Forbindelse med Fakultetets anførte Skrivelse af 2. Januar 1903.

I Henhold til det her anførte maa Fakultetet varmt anbefale Aktuar-foreningens Andragende om Oprettelse af en Lærerpost i regnende Mathe-matik. Derved vil ikke alene den her paapegede Trang blive afhjulpen, men Universitetet vil derved bedre blive i Stand til at imødekomme Aktu-arernes Ønske i Retning af Oprettelse af det i 1903 foreslaaede Kursus, og Professor astronomiæ vil, ved at fritages for den midlertidig overtagne begrænsede Undervisning i det omhandlede Fag faa frie Hænder til Vare-tagelse af Gerningen som Professor astronomiæ og Direktør for Observa-toriet“.

III. Forelæsninger, Øvelser og Eksaminer.

1. Den filosofiske Prøve.

Under 16. Febr. 1909 meddelte Ministeriet Professor Høffding Til-ladelse til at begynde Eksamen saa tidligt, at den kunde være afsluttet inden hans Afrejse til England i Slutningen af Juni Maaned.

— Under 30. Okt. 1908 meddelte Ministeriet efter det filosofiske Fa-kultets Indstilling en Student fra 1908, der i ca. 2 Aar havde læst til juridisk Eksamen for Ustuderede, Tilladelse til at indstille sig til Prøven i Foraaret 1909 saa tidlig, at han kunde indstille sig til den juridiske Embedseksamens 1ste Del i Maj og Juni s. A.

— Samme Tilladelse blev ved Ministeriets Skrivelse af 17. Febr. 1909 efter Fakultetets Indstilling givet en anden Student fra 1908, der i Vinteren 1906—07 havde taget juridisk Eksamen for Ustuderede med 1ste Karakter. Af Fakultetet var det anført, at der i Fagene til 1ste Del af fuldstændig juridisk Embedseksamen er Discipliner af filosofisk Indhold som Retsfilosofi og Nationaløkonomi, der vilde være tilstrækkelig Ækvivalent for, at han gik et Par Maaneder tidligere op til den filosofiske Prøve.

— Under 18. Febr. 1909 meddelte Ministeriet efter Fakultetets Ind-stilling en Skibsbygningsingeniør, der i 1907 havde bestaaet Afgangs-